

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET RADOBULJAC protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 51000/11)

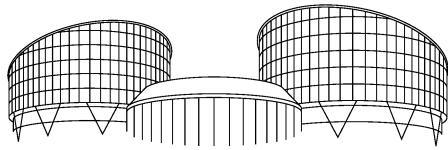
PRESUDA

STRASBOURG

28. lipnja 2016.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Radobuljac protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Işıl Karakaş, *Predsjednica*,
Julia Laffranque,
Nebojša Vučinić,
Valeriu Grițco,
Ksenija Turković,
Stéphanie Mourou-Vikström,
Georges Ravarani, *suci*,
i Stanley Naismith, *Tajnik odjela*,
nakon vijećanja zatvorenog za javnost 7. lipnja 2016.,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je temeljem zahtjeva (br. 51000/11) protiv Republike Hrvatske što ga je 26. srpnja 2011. hrvatski državljanin g. Silvano Radobuljac („podnositelj zahtjeva“) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“).

2. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva posebice je tvrdio kako je odluka domaćih sudova da mu izrekne novčanu kaznu zbog vrijedanja suda povrijedila njegovo pravo na slobodu izražavanja.

4. Dana 28. svibnja 2014. Vlada je obaviještena o prigovoru koji se odnosi na slobodu govora, a ostatak zahtjeva proglašen je nedopuštenim temeljem Pravila 54. stavka 3. Poslovnika Suda.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1963. i živi u Zagrebu.

6. Odvjetnik je te je u tom svojstvu predstavljao tužitelja u parničnom postupku pokrenutom 5. veljače 2009. pred Općinskim sudom u Vukovaru, u kojem je njegov klijent tražio isplatu određenog novčanog iznosa od tuženice.

7. Općinski je sud 16. studenoga 2009. održao ročište kojem je podnositelj zahtjeva prisustvovao. Na kraju ročišta, sud je zakazao sljedeće za 17. prosinca 2009.

8. Podnositelj zahtjeva nije prisustvovao ročištu od 17. prosinca 2009., na kojem je sud donio odluku o mirovanju postupka u skladu s člankom 216. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (vidi odlomak 18. u nastavku).

9. Podnositelj zahtjeva je 31. prosinca 2009., u ime tužitelja, izjavio žalbu protiv te odluke.

10. Objasnio je da nije bio u mogućnosti prisustvovati ročištu zbog kvara na vozilu, te da je pokušao kontaktirati sud i punomoćnika tuženice, kako bi ih obavijestio o razlogu njegovog izostanka. Nadalje je izjavio da je nakon ročišta, telefonskim putem, razgovarao s punomoćnikom tuženice, koji mu je rekao da je, unatoč njegovom (punomoćnikovom) prijedlogu da se postupak nastavi i da se tuženicu sasluša, sud odlučio odgoditi ročište i utvrditi mirovanje postupka. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da, ako je to istina, odluka suda o mirovanju postupka nije imala pravnu osnovu. Objasnio je da je mirovanje postupka bio instrument za održavanje procesne discipline, čiji je učinak bio odgoditi postupak i time kazniti stranke za njihovu neaktivnost. Ipak, u njegovom su predmetu on i njegov klijent bili kažnjeni odgodom iako nije bila njegova krivica što nije mogao prisustvovati ročištu. Potom je izjavio:

„S ciljem isticanja neprihvatljivog ponašanja suca, moraju se navesti sljedeće okolnosti.

Punomoćnici stranaka i tuženica prisustvovali su ročištu održanom 16. studenoga 2009.

Tužitelj nije bio prisutan jer nije bilo određeno davanje iskaza stranaka, a on ima male prihode i živi u Puli.

Predmetno ročište bilo je obilježeno činjenicom da stranka prisutna na судu nije dala iskaz, te da je sudac pokušao odgoditi ročište bez zakazivanja sljedećeg.

Sudac je [na kraju] odgodio ročište, te je tek na inzistiranje tužiteljeva punomoćnika zakazao sljedeće za 17. prosinca 2009.

Naznačeno postupanje suca absolutno je neprihvatljivo. Na takav način nastoji stvoriti dojam kako postupa u predmetnoj pravnoj stvari [tj. predmetu koji rješava], dok se suštinski ročišta održavaju bez smislenog sadržaja.¹

Budući da tužiteljev punomoćnik nema razloga sumnjati u izjavu punomoćnika tuženice da je predložio saslušanje tuženice na predmetnom ročištu [ročište od 17. prosinca 2009.], ta izjava ukazuje na to da sud nije mogao donijeti pobijanu odluku.

[...]

Pobijanu odluku stoga treba ukinuti.”

11. Odlukom od 13. siječnja 2010., sudac M.R. - koji je bio prvostupanjski sudac pojedinac u gore navedenom predmetu - izrekao je novčanu kaznu podnositelju zahtjeva u iznosu od 1.500 hrvatskih kuna (HRK)² zbog vrijeđanja suda. Mjerodavni dio te odluke glasi:

„[...] odvjetnik je u žalbi [...] najprije priznao da nije prisustvovao ročištu zakazanom za 17. prosinca 2009. [...] zbog kvara na vozilu [...]

Umjesto traženja da se postupak vrati u *status quo ante [restitutio in integrum ob terminem elapsum, povrat u prijašnje stanje]* zbog objektivnih razloga i više sile, predmetni odvjetnik, bez ikakvog razloga, na drugoj stranici žalbe navodi: „Naznačeno postupanje suca absolutno je neprihvatljivo. Na takav način nastoji stvoriti dojam kako postupa u predmetnoj pravnoj stvari, dok se suštinski ročišta održavaju bez smislenog sadržaja.” [T]a izjava svakako vrijeda sud i [dotičnog] suca, i kao takva predstavlja neprihvatljivu komunikaciju između suda i odvjetnika koji zastupa jednu od stranaka.

Dajući tu uvredljivu izjavu, predmetni odvjetnik implicira da sudac koji postupa u predmetu besmisленo vodi postupak, a najvjerojatnije besmisleno vodi postupak i u svim drugim predmetima, što predstavlja ozbiljnu uvredu kako suda tako i suca.

Za tu je uvredu sud izrekao novčanu kaznu odvjetniku u visini od 1.500 HRK. Takva će novčana kazna u budućnosti najvjerojatnije [odvratiti] odvjetnika od vrijeđanja suda i suca koji postupa u predmetu, u njegovim žalbama i [ostalim] podnescima, te ga potaknuti da im iskaže dužno poštovanje u svim okolnostima.”

12. Podnositelj zahtjeva izjavio je žalbu protive te odluke, tvrdeći da njegova izjava nije bila uvredljiva niti ponižavajuća. Naprotiv, davši tu izjavu, on je kritizirao neučinkovitost prvostupanjskog suda u vodenju postupka. Konkretno, podnositelj zahtjeva je u svojoj žalbi, između ostalog, naveo kako slijedi:

„Izreka [pobjijane odluke] ukazuje na to da je novčana kazna izrečena zbog vrijeđanja suda u žalbi od 31. prosinca 2009. izjavom: ‘Naznačeno postupanje suca absolutno je neprihvatljivo. Na takav način nastoji stvoriti dojam kako postupa u predmetnoj pravnoj stvari [tj. predmetu koji rješava], dok se suštinski ročišta održavaju bez smislenog sadržaja.’

Smatram da pobijana odluka nema osnove.

¹ Na hrvatskom: „Naznačeno postupanje suca absolutno je neprihvatljivo. Na takav način nastoji stvoriti dojam kako postupa u predmetnoj pravnoj stvari, dok se suštinski ročišta održavaju bez smislenog sadržaja.”

² Otprilike 205 eura (EUR) u to vrijeme.

Navedena izjava ne predstavlja uvredu. [Umjesto toga,] ista se odnosi na ocjenu svrhovitosti poduzimanja aktivnosti suda u predmetnoj pravnoj stvari.

Izjave navedene u pobijanoj odluci [...] ne mogu se same po sebi, a naročito uzimajući u obzir ponašanje suca koji postupa u predmetu, [smatrati] nepoštivajućima, što bi opravdalo potrebu za donošenje odluke o izricanju novčane kazne.

[...]

Osim tužiteljeva punomoćnika, tuženica i [njezin] punomoćnik prisustvovali su ročištu zakazanom za 16. studenoga 2009. U zapisniku [s tog ročišta] navodi se da je [tužitelj] ostao kod svoje tužbe i podneska od 30. ožujka 2009. i da je tuženica ostala kod navoda iznijetih u [njezinom] odgovoru ... od 11. ožujka 2009. Osim toga, ništa se drugo nije dogodilo na tom ročištu.

[...]

Osim primanja na znanje prethodno navedenih činjenica, sudac koji postupa u predmetu nije izvršio nikakvu radnju namijenjenu okončanju postupka, osim zakazivanja sljedećeg ročišta.

Na tom ročištu nije niti obvezao tuženicu da iznese dokaze za tvrdnje iznijete u [njezinom] odgovoru na tužbu.

Na tom ročištu nije donesena čak ni odluka o saslušanju stranaka. Tek je na zahtjev tužiteljevog punomoćnika sudac odlučio zakazati novo ročište.

[...]

U ovim je okolnostima očigledno da bi ročište zakazano za 17. prosinca 2009. bilo identično [...] prethodnom ročištu.

Tužiteljev punomoćnik smatra da je takvo ponašanje u suprotnosti sa svrhom zakona.

[...]

S obzirom da je svrha ročišta koncentrirana rasprava, ta je svrha narušena kada takve koncentrirane rasprave nema. Također treba imati na umu da takvo postupanje povećava troškove postupka ... [bez] razumnog opravdanja.

[...]

U predmetnom podnesku [to jest, žalbi od 31. prosinca 2009.] nije bila izražena namjera vrijedanja. Citirana izjava predstavlja stajalište o svrhovitosti provedenih aktivnosti suda.

U obrazloženju [pobijane odluke], navedeno je da je punomoćnik implicira da sudac koji postupa u predmetu ‘najvjerojatnije vodi postupak besmisleno u svim drugim predmetima.’ To stajalište nije poduprto nikakvim argumentom i nema osnove [u onome što je napisano u žalbi].”

13. Odlukom od 7. srpnja 2010. Županijski sud u Vukovaru odbio je žalbu podnositelja zahtjeva i potvrdio prvostupanjsku odluku. Mjerodavni dio te odluke koja je podnositelju zahtjeva dostavljena 16. srpnja 2010. glasi:

„Pri odlučivanju da se zastupniku izrekne novčana kazna zbog vrijedanja suda [...] prvostupanjski sud pravilno je utvrdio - i dao valjane razloge za svoje stajalište - da

takve izjave predstavljaju neprihvatljivu komunikaciju između suda i odvjetnika [...], što se procjenjuje slobodnom odlukom suda pred kojim je postupak u tijeku.

Te izjave [...] prelaze granice uloge odvjetnika u postupku [...] i mogu se pravno okarakterizirati kao zlouporaba postupka zbog neprimjerenog komuniciranja.”

14. Podnositelj zahtjeva je 17. kolovoza 2010 podnio ustavnu tužbu protiv odluke redovnih sudova. Pri tome je prigovorio da su te odluke povrijedile njegovu slobodu izražavanja. Izričito se pozvao na članak 38. Ustava Republike Hrvatske (vidi odlomak 16. u nastavku) i članak 10. Konvencije.

15. Ustavni sud Republike Hrvatske odlukom od 27. siječnja 2011. odbacio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao nedopuštenu na osnovu toga što pobijana odluka nije bila podobna za ispitivanje ustavnosti. Ta je odluka podnositelju zahtjeva dostavljena 11. veljače 2011.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav

16. Mjerodavni članci Ustava Republike Hrvatske, „Narodne novine” br. 56/90 s naknadnim izmjenama i dopunama, glase:

Članak 16.

„(1) Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitala sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.

(2) Svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju.

[...]

Članak 38. stavci 1. i 2.

„(1) Jamči se sloboda mišljenja i izražavanja misli.

(2) Sloboda izražavanja misli obuhvaća osobito slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja.”

[...]"

B. Mjerodavno zakonodavstvo

1. Ustavni zakon o Ustavnom суду Republike Hrvatske

17. Mjerodavna odredba Ustavnog zakona o Ustavnom судu Republike Hrvatske iz 1999. („Narodne novine” br. 99/99 s naknadnim izmjenama i dopunama) koji je na snazi od 15. ožujka 2002. glasi:

V. ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA I TEMELJNIH SLOBODA

Članak 62. stavak 1.

„(1) Svatko može podnijeti Ustavnom суду уставну тужбу ако сматра да му је pojedinačним актом тјела државне власти, тјела јединице локалне и подручне (регионалне) самонада или правне особе с јавним овластима, којим је одлучено о његовим правима и обvezama или о сумњи или оптуžби због кајнливог дјела, повриједено људско право или темељна слобода зајамчена Уставом, односно Уставом зајамчено право на локалну и подручну (регионалну) самонаду (у даљњем тексту: уставно право) [...]”

2. Zakon o parničnom postupku

18. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije”, br. 4/77 s naknadnim izmjenama i dopunama, i Narodne novine Republike Hrvatske br. 53/91 s naknadnim izmjenama i dopunama), koji je на snazi od 1. srpnja 1977., glase kako slijedi:

Članak 10.

„(1) [...]

(2) Sud ће казнити новчаном казном од 500,00 до 10.000,00 [хрватских] куна физичку особу, односно од 2.500,00 до 50.000,00 [хрватских] куна правну особу која теže злупораби права која јој припадају у поступку, ако овим Законом nije другачије одредено.

(3) Novčана казна из ставка 2. ovoga članka može se izreći stranci i umješaču, a njihovom zastupniku ako [se utvrdi да] je on odgovoran за злупорabu prava.

(4) Novčanu kaznu izriče prvostupanski sud. Izvan ročišta za главну raspravu kaznu izriče sudac pojedinac, односно предсједник вijeća.

[...]

(12) [...] Ако у року од године дана од дана прimitka [...] rješenja iz stavka 2. ovoga članka [Пorezna uprava] ne успије naplatiti novčanu kaznu, [она] ће [о tome] обавijestiti [...] суд, nakon чега ће се изречена новчана казна замјенити казном затвора по правилма казненог права о замјени новчane казne kaznom затвора, о чemu ће odluku donijeti суд који је izrekao novčanu kaznu.

[...]"

Članak 110.

„(1) Sud prvog stupnja kaznit ће novčanom казном од 500,00 do 5.000,00 [хрватских] куна физичку особу, односно од 2.000,00 до 20.000,00 [хрватских] куна правну особу која у поднеску vrijeda суд, stranku ili drugoga sudionika u postupku. Novčana kazna može se izreći i zastupniku stranke i umješaču ako je on odgovoran за vrijedanje suda.

(2) Odredbe članka 10. ovoga Zakona na odgovarajući se način primjenjuju u slučajevima iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Odredbe prethodnih stavaka ovoga članka primjenjuju se u svim slučajevima kad sud izriče novčanu kaznu po odredbama ovoga Zakona, osim ako što drugo nije izričito predviđeno za pojedine slučajeve.

[...]"

Članak 150.

,,(1) Stranke imaju pravo da razmatraju i prepisuju spise parnice u kojoj sudjeluju.

(2) Ostalim osobama koje imaju opravdan interes može se dopustiti razmatranje i prepisivanje [dokumenata iz] pojedinih spisa. Kad je postupak u tijeku, dozvolu daje sudac pojedinac [koji postupa u predmetu], odnosno predsjednik vijeća. [K]ad je postupak završen [dozvolu daje] predsjednik suda ili sudac koga on odredi.

[...]"

Članak 216. stavak 1. i 4.

,,(1) Mirovanje postupka nastupa ako se obje stranke prije zaključenja glavne rasprave o tome [tj. o obustavi] sporazumiju ili kad obje stranke izostanu s pripremnog ročišta ili ročišta za glavnu raspravu odnosno kad prisutne stranke na ročištu neće da raspravljaju te kad jedna stranka koja je uredno pozvana izostane, a druga [stranka] predloži mirovanje.

(4) Ako se u istom postupku ponovno udovolji uvjetima za mirovanje, smatraće se da je tužba povučena.

[...]"

Članak 217. stavak 2. i 3.

,,(2) Postupak miruje dok jedna stranka ne predloži da se postupak nastavi. Takav prijedlog ne može se staviti prije nego što proteknu tri mjeseca od dana kad je nastupilo mirovanje postupka.

(3) Ako nijedna stranka u roku od četiri mjeseca od dana kad je nastupilo mirovanje postupka ne stavi prijedlog za nastavljanje postupka, smatraće se da je tužba povučena.

[...]"

Članak 218. stavak 1.

,,Žalba protiv rješenja [...] kojim se utvrđuje mirovanje postupka (članak 216.) ne zadržava nastupanje pravnih učinaka rješenja [tj. učinaka te odluke o mirovanju]."

C. Mjerodavna praksa

19. Dana 28. ožujka 2003. Ustavni sud Republike Hrvatske donio je rješenja U-III-3285/2002 i U-III-231/2003 kojima je odbacio ustavne tužbe podnesene protiv odluka kaznenih sudova o izricanju novčane kazne zbog vrijedeњa suda kao nedopuštene. U prvom je predmetu branitelju okrivljenika bila izrečena novčana kazna zbog remećenja reda u sudnici i nepostupanja po nalozima suda. U drugom je predmetu svjedoku izrečena novčana kazna zbog nepojavlјivanja na ročištu. Ustavni sud Republike Hrvatske smatrao je da pobijane odluke nisu bile podobne za ispitivanje

ustavnosti putem pojedinačne ustavne tužbe. Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske objavljene su u „Narodnim novinama“ od 24. svibnja 2003.

20. Ustavni sud Republike Hrvatske zauzeo je isto stajalište u rješenju br. U-III-4772/2004 od 25. veljače 2005. i time odbacio ustavnu tužbu podnesenu protiv odluke kaznenog suda kao nedopuštenu, u kojoj je protiv okrivljenikovog branitelja u kaznenom postupku izrečena novčana kazna zbog nepoštivanja i vrijedanja suda. Rješenje je objavljeno u „Narodnim novinama“ od 14. ožujka 2005.

21. Ustavni sud Republike Hrvatske slijedio je tu praksu u rješenjima br. U-III-4366/2013 od 4. studenoga 2013. i U-III-3532/2010 od 6. lipnja 2014., u kojima je jednako tako odbacio ustavne tužbe podnesene protiv odluka ovršnog i parničnog suda kao nedopuštene, u kojima je protiv punomoćnika ovršenika u ovršnom postupku, odnosno tužitelja u parničnom postupku izrečena novčana kazna zbog vrijedanja suda. Oba su rješenja objavljena na internetskoj stranici Ustavnog suda Republike Hrvatske.

D. Ostali mjerodavni dokumenti

22. Ustavni sud Republike Hrvatske je 15. srpnja 2004. na svojoj internetskoj stranici objavio Upute za ispunjavanje obrasca ustavne tužbe. Predmetni dokument sadržavao je popis odluka koje nisu podobne za ispitivanje ustavnosti putem pojedinačne ustavne tužbe. Naveo je, na primjer, odluke kojima se izriču novčane kazne strankama ili njihovim zastupnicima ili svjedocima u parničnim i kaznenim postupcima. Kao dokaz da je riječ o ustanovljenoj praksi, pozvao se na rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-2541/2001, U-III-1752/2001, U-III-3285/2002, U-III-231/2003, U-III-3413/2003 i U-III-738/2004. Treće i četvrto prethodno navedeno rješenje objavljeno je u „Narodnim novinama“ (vidi prethodni odlomak 19.).

23. Prema navodima Vlade, popis je ažuriran 2009. pozivanjem na rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-1838/2007 i U-III-4366/2013, a potonje rješenje dostupno je na internetskoj stranici suda (vidi prethodni odlomak 21.).

24. Dana 8. srpnja 2014. dokument o kojem je riječ podijeljen je u nekoliko zasebnih dokumenata (primjeri ustavnih tužbi, praktične upute o tome kako ispuniti obrazac ustavne tužbe; te popis odluka koje nisu podobne za ispitivanje ustavnosti putem pojedinačne ustavne tužbe), te je ažuriran. Novi popis (*Popis pojedinačnih akata koji se ne smatraju aktima iz članka 62. stavka 1. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske*) odnosi se na rješenja Ustavnog suda Republike Hrvatske br. U-III-3413/2003, U-III-3140/2005, U-III-361/2007, U-III-3273/2008, U-III-3885/2011 i U-III-1502/2014. Nijedno od tih rješenja nije objavljeno u

„Narodnim novinama”, niti je njihov tekst dostupan na internetskoj stranici Ustavnog suda Republike Hrvatske.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 10. KONVENCIJE

25. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je odluka Općinskog suda u Vukovaru, kojim mu je izrečena novčana kazna zbog vrijedanja suda, povrijedila njegovo pravo na slobodu izražavanja. Pozvao se na članak 10. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo obuhvaća slobodu mišljenja i slobodu primanja i širenja informacija i ideja bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne spriječava države da podvrgnu režimu dozvola ustanove koje obavljaju djelatnosti radija ili televizije te kinematografsku djelatnost.

2. Kako ostvarivanje tih sloboda obuhvaća dužnosti i odgovornosti, ono može biti podvrgnuto formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom, koji su u demokratskom društvu nužni radi interesa državne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti ili javnog reda i mira, radi spriječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala, radi zaštite ugleda ili prava drugih, radi spriječavanja odavanja povjerljivih informacija ili radi očuvanja autoriteta i nepristranosti sudbene vlasti.”

26. Vlada je osporila tu tvrdnju.

A. Dopuštenost

1. *Tvrđnje stranaka*

(a) *Vlada*

27. Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije poštivao pravilo o šest mjeseci zbog toga što je pogrešno smatrao da je ustavna tužba koju je podnio protiv drugostupanske odluke od 7. srpnja 2010. (vidi prethodne odlomke 13.-14.) bila učinkovito pravno sredstvo koje treba iskoristiti za potrebe članka 35. stavka 1. Konvencije i koje time može prekinuti tijek šestomjesečnog roka propisanog u tom članku.

28. Objasnila je da, u skladu s ustaljenom praksom Ustavnog suda Republike Hrvatske, odluke o izricanju novčanih kazni zbog vrijedanja suda nisu bile podobne za ispitivanje ustavnosti putem pojedinačne ustavne tužbe (vidi prethodne odlomke 19.-24.). Prema navodima Vlade, Ustavni sud Republike Hrvatske već je zauzeo takvo stajalište u svojem rješenju br. U-III-4772/2004 od 25. veljače 2005., koje je objavljeno u „Narodnim novinama“ 14. ožujka 2005. (vidi prethodni odlomak 20.). Ta je praksa

nadalje obznanjena javnosti objavom uputa za ispunjavanje obrasca ustavne tužbe od strane Ustavnog suda Republike Hrvatske na njegovoj internetskoj stranici - dokumenta koji je sadržavao popis odluka koje nisu podobne za ispitivanje ustavnosti (vidi prethodni odlomak 22.). Odluke o kažnjavanju stranaka ili njihovih zastupnika za vrijedanje suda bile su na tom popisu.

29. Prema mišljenju Vlade, podnositelj zahtjeva, kao odvjetnik, trebao je biti svjestan te prakse. Slijedom navedenog, konačna odluka u smislu članka 35. stavka 1. Konvencije, za potrebe izračuna šestomjesečnog roka u predmetu podnositelja zahtjeva, nije bilo rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske od 27. siječnja 2011. (vidi prethodni odlomak 15.), već rješenje Županijskog suda u Vukovaru od 7. srpnja 2010. koje mu je dostavljeno 16. srpnja 2010. (vidi prethodni odlomak 13.). Međutim, on je podnio svoj zahtjev Sudu 26. srpnja 2011. (vidi prethodni odlomak 1.), to jest, više od šest mjeseci kasnije.

(b) Podnositelj zahtjeva

30. Podnositelj zahtjeva je u svom odgovoru naveo da bi, uzimajući u obzir članak 38. Ustava Republike Hrvatske koji jamči slobodu izražavanja, zaštita te slobode trebala biti stvar odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske. Prema tome, neispitivanjem osnovanosti njegove ustavne tužbe, Ustavni sud Republike Hrvatske uskratio mu je postupovnu zaštitu te slobode.

31. Županijski sud u Vukovaru također mu nije pružio takvu zaštitu. To je bilo očigledno iz obrazloženja koje je dao za svoju odluku o odbijanju njegove žalbe, osobito obrazloženja da je izricanje novčane kazne bila slobodna odluka prvostupanjskog suda (vidi prethodni odlomak 13.). To je značilo da žalba protiv odluke kojom mu je izrečena novčana kazna zbog vrijedanja suda nije bila djelotvorno pravno sredstvo.

32. Zbog toga je odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske da ne razmotri njegovu ustawnu tužbu u kojoj se navodi povreda njegove slobode izražavanja, kako je zajamčena Ustavom Republike Hrvatske i Konvencijom, u biti predstavljala povredu obveze države da pruži odgovarajuću postupovnu zaštitu te slobode zajamčene Konvencijom. Slijedom toga, nijedno domaće tijelo nije imalo priliku ispitati razmjernost miješanja u njegovu slobodu izražavanja. Ovo je ukazivalo na to da u njegovom predmetu nije došlo samo do materijalne, nego i postupovne povrede Konvencije.

2. Ocjena Suda

33. Sud najprije primjećuje kako je u predmetu *Vrtar* već odbio sličan Vladin prigovor (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Vrtar protiv Hrvatske*, br. 39380/13, odlomci 71.-76. i 85., 7. siječnja 2016.). Nadalje primjećuje da na temelju članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom суду Republike Hrvatske svatko tko smatra da je njegovo pravo koje je zajamčeno Ustavom

povrijedjeno odlukom koju je donijela država ili javno tijelo u određivanju nekog od njegovih prava i obveza može podnijeti ustavnu tužbu protiv takve odluke (vidi prethodni odlomak 17.). Budući da je pravo na slobodu izražavanja, poput prava na suđenje u razumnom roku u predmetu *Vrtar*, zajamčeno Ustavom Republike Hrvatske (vidi prethodni odlomak 16.), a odluke o izricanju novčane kazne za vrijedanje suda predstavljaju miješanje u to pravo (vidi odlomke 40. i 52. u nastavku), Sud ne vidi nikakav razlog da dođe donese drukčiji zaključak u ovome predmetu u pogledu podnositeljevog navodnog nepoštivanja pravila o šest mjeseci. Slijedi da se Vladin prigovor u tom smislu mora odbiti.

34. Sud dalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Također primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglašiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. *Tvrđnje stranaka*

(a) Podnositelj zahtjeva

35. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da je, prilikom davanja sporne izjave, samo istaknuo da sudac koji postupa u predmetu nije postupio u skladu s odredbama Zakona o parničnom postupku i osobito da je odluka o obustavi postupka donesena iako zastupnik tuženice nije tražio mirovanje postupka (vidi prethodni odlomak 10. i članak 216. stavak 1. Zakona o parničnom postupku kako je citiran u prethodnom odlomku 18.), nego je predložio da se sasluša iskaz tuženice. On je primio tu informaciju - koja je proturječila onome što je sadržano u zapisniku s ročišta - od punomoćnika tuženice tijekom njihovog telefonskog razgovora. U žalbi protiv odluke o mirovanju, podnositelj zahtjeva stoga je predložio da sud sasluša punomoćnika tuženice, kako bi utvrdio što se zapravo dogodilo tijekom ročišta od 17. prosinca 2009.

36. U toj je žalbi podnositelj zahtjeva također naveo da sudac koji postupa u predmetu nije učinkovito vodio postupak, kako se to zahtijeva Zakonom o parničnom postupku. Po njegovom mišljenju, njegova izjava nije bila uvredljiva. Posebno je naglasio da je njegova izjava kritizirala samo ponašanje suca u tom konkretnom predmetu, a nije aludirala na sudbenu vlast kao cjelinu.

37. Podnositelj zahtjeva nadalje je tvrdio da je predmetni sudac općenito bio preosjetljiv na bilo kakvu kritiku. On je također skrenuo pozornost Suda na činjenicu da je, odlukom Državnog sudbenog vijeća od 12. prosinca 2013. nakon stegovnog postupka, predmetni sudac bio smijenjen s dužnosti zbog ponašanja nedoličnog sucu. Iako je tu odluku kasnije ukinuo Ustavni sud Republike Hrvatske, podnositelj zahtjeva utvrdio je da govori o tome da

je predmetni stegovni postupak bio pokrenut zbog sučeve neprimjerene komunikacije s predsjednikom suda i strankama u predmetima koji su mu dodijeljeni.

38. Podnositelj zahtjeva također je naglasio da je Hrvatska odvjetnička komora bila obaviještena o odluci kojom mu je izrečena novčana kazna zbog vrijedanja suda. Nakon što ga je zatražila da iznese svoje primjedbe, odlučila je da neće pokrenuti stegovni postupak protiv njega, izrazivši time mišljenje da njegova izjava nije bila uvredljiva.

39. Konačno, oslanjajući se na presude Suda u predmetima *Nikula i Steur* (vidi predmete *Nikula protiv Finske*, br. 31611/96, ECHR 2002-II, i *Steur protiv Nizozemske*, br. 39657/98, ECHR 2003-XI), kao i izdvojeno mišljenje u predmetu *Žugić* (vidi predmet *Žugić protiv Hrvatske*, br. 3699/08, 31. svibnja 2011.), podnositelj zahtjeva tvrdio je da njegova izjava nije prešla granice prihvatljive kritike, s obzirom na njezin sadržaj i kontekst u kojem ju je dao. Ona bi se trebala smatrati kritikom izraženom u konkretnom slučaju u kojem je sudjelovao kao odvjetnik koji predstavlja jednu od strana. Ograničiti njegovu slobodu izražavanja u takvom kontekstu značilo bi neopravdano ga spriječiti u ostvarenju njegovih profesionalnih dužnosti, od kojih je jedna kritiziranje rada sudova.

(b) Vlada

40. Vlada je priznala da je izricanje novčane kazne zbog vrijedanja suda predstavljalo miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva. Međutim, tvrdila je da je miješanje bilo u skladu sa zakonom, da je težilo legitimnom cilju i da je bilo nužno u demokratskom društvu.

41. Konkretno, odluka da se podnositelju zahtjeva izrekne novčana kazna temeljila se na članku 110. Zakona o parničnom postupku (vidi prethodni odlomak 18.), te je željela održati autoritet sudbene vlasti. To je miješanje također bilo „nužno u demokratskom društvu”, s obzirom na: (a) kontekst izjave podnositelja zahtjeva, (b) njezin sadržaj i (c) reakciju domaćih sudova na istu.

42. Što se tiče konteksta izjave podnositelja zahtjeva, Vlada je primijetila da ju je on dao u žalbi protiv odluke kojom je utvrđeno mirovanje postupka (vidi prethodne odlomke 9.-10.). Prema njezinom mišljenju, bilo je nesporno da je podnositelj zahtjeva, unatoč tome što je propisno obaviješten, bio kriv za nedolazak na ročište 17. prosinca 2009., nakon čega je punomoćnik suprotne stranke tražio da se utvrdi mirovanje postupka (vidi prethodne odlomke 8. i 10.). Vlada je objasnila da, u takvim okolnostima, mirovanje postupka automatski nastupa po sili zakona, u skladu s člankom 216. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (vidi prethodni odlomak 18.). Prema tome, žalba podnositelja zahtjeva protiv odluke o mirovanju mogla je biti uspješna samo da je uspio dokazati kako nije bio ispunjen jedan od dva uvjeta za mirovanje. Umjesto toga, on je isključivo upućivao na način na koji je sudac vodio postupak prije

predmetnog ročišta (vidi prethodni odlomak 10.) - tvrdnje (uključujući spornu izjavu) koje ni na koji način nisu mogle rezultirati ukidanjem pobijane odluke. Prema mišljenju Vlade, podnositelj zahtjeva je stoga morao biti svjestan da neće ništa postići davanjem sporne izjave u žalbi protiv odluke o mirovanju.

43. Što se tiče tvrdnje podnositelja zahtjeva da je osporavao odluku o mirovanju upravo zato što zakonski uvjeti nisu bili ispunjeni, odnosno zato što punomoćnik tuženice nije tražio da se postupak obustavi (vidi prethodni odlomak 35.), Vlada je odgovorila da je on prvi put iznio tu tvrdnju u svojem očitovanju pred Sudom. U svakom slučaju, zapisnik s ročišta održanog 17. prosinca 2009., potpisani od strane punomoćnika tuženice, ukazuje na to da je on doista tražio mirovanje postupka. Uzimajući u obzir dokaznu snagu zapisnika, Vlada je smatrala da njezine prethodno navedene tvrdnje (vidi prethodni odlomak) nisu dovedene u pitanje tvrdnjama podnositelja zahtjeva.

44. Što se tiče sadržaja izjave podnositelja zahtjeva, Vlada je tvrdila da je sadržavala dvije jednakov vrijedne primjedbe kojima je prešao granice civiliziranog komuniciranja između stranaka i suda u parničnom postupku. Podnositelj zahtjeva je najprije optužio suca koji postupa u predmetu da vodi postupak koji je bio bez smislenog sadržaja (vidi prethodni odlomak 10.). Prema mišljenju Vlade, tvrdeći da je sudac odugovlačio postupak vodeći ga na neprofesionalan i besmislen način, podnositelj zahtjeva doveo je u pitanje kompetentnost i profesionalnost suca, te ga je diskreditirao ne samo u očima druge stranke, nego i u očima javnosti (predmetni građanski postupak bio je javan). Drugo, podnositelj zahtjeva optužio je suca „da ostavlja dojam“ da se postupak vodi na smislen način (vidi prethodni odlomak 10.), iako, prema njegovim navodima, to nije bio slučaj. Ova vrlo oštra primjedba implicirala je da je sudac namjerno zavarao stranke da misle kako postupak ide redovitim tijekom, znajući da se ne provodi učinkovito. Na taj je način podnositelj zahtjeva doveo u pitanje temeljnu etiku suca i čitavog pravosudnog sustava.

45. Sve u svemu, kontekst i sadržaj izjave podnositelja zahtjeva - dane u žalbi za koju je znao ili je morao znati da je osuđena na neuspjeh - ukazivali su na to da je jedina svrha njegove izjave bila da javno diskreditira suca i prikaže ga kao neprofesionalnog i neetičnog. To je predstavljalo zlouporabu postupka jer je podnositelj zahtjeva upotrijebio žalbu kao sredstvo za davanje uvredljive izjave o sucu i sudbenoj vlasti kao cjelini. Stoga se, obratnim podrazumijevanjem, pobijana izjava nije mogla shvatiti kao konstruktivna kritika usmjerena na utvrđivanje prava neke osobe.

46. Vlada je nadalje tvrdila da je hrvatski pravni sustav previdio niz pravnih sredstava kao sredstvo za ujednačavanje konstruktivne kritike u situacijama u kojima stranka sumnja da sudac koji postupa u predmetu postupak vodi na neprofesionalan i neetičan način. Podnositelj zahtjeva mogao je: (a) podnijeti pritužbu predsjedniku suda, što je moglo dovesti do

stegovnog postupka protiv suca; (B) zatražiti da se dotični sudac izuzme iz postupka zbog pristranosti; ili (c) iskoristiti raspoloživo pravno sredstvo za suđenje u razumnom roku. Umjesto toga, on je dao izjavu prilikom podnošenja krajnje neprimjerenog pravnog sredstva, čime je pravosudnom sustavu uskratio svaku priliku da ispita jesu li njegove optužbe bile utemeljene. Vlada je ponovila da je podnositelj zahtjeva time zloupорabio predmetno pravno sredstvo i diskreditirao sud u očima suprotne stranke bez davanja prilike bilo kojem tijelu da ispita osnovanost njegovih navoda. Podnositelj zahtjeva kao odvjetnik morao je biti svjestan posljedica svojih postupaka.

47. Stoga, budući da su kontekst i sadržaj podnositeljeve izjave ukazivali na to da ona nije predstavljala konstruktivnu kritiku, nego zloupорabu procesa u obliku uvrede usmjerene na suca koji postupa u predmetu, općinski sud i sudbenu vlast kao cjelinu, dotični sudac nije imao drugog izbora nego da izrekne novčanu kaznu podnositelju zahtjeva zbog vrijedanja suda. Da sudac nije reagirao na tako ozbiljne optužbe, javnost bi ih bila slobodna tumačiti po vlastitom nahođenju. Takvo nedjelovanje bilo bi štetno za autoritet sdbene vlasti, jer se moglo protumačiti kao prešutno prihvaćanje (jer tko šuti smatra se da pristaje).

48. Vlada nije vidjela nikakvu važnost u tvrdnji podnositelja zahtjeva da Hrvatska odvjetnička komora protiv njega nije pokrenula stegovni postupak zbog njegove izjave, ili da je protiv dotičnog suca u određenom trenutku vođen stegovni postupak pred Državnim sudbenim vijećem (vidi prethodne odlomke 37.-38.).

49. Konačno, Vlada je tvrdila da je novčana kazna od 1.500 HRK, koja je izrečena podnositelju zahtjeva, bila razmjerna mjera u odnosu na legitiman cilj koji se njome želio ostvariti, odnosno, održavanje autoriteta sdbene vlasti. Vlada je posebice tvrdila da je novčana kazna bila skromna, uzimajući u obzir zakonski raspon za takve kazne (500 do 5.000 HRK - vidi članak 110. Zakona o parničnom postupku kako je citiran u prethodnom odlomku 18.).

50. Zbog tih je razloga Vlada pozvala Sud da utvrdi kako u ovome predmetu nema povrede članka 10. Konvencije.

2. Ocjena Suda

(a) Je li došlo do miješanja

51. Sud ponavlja da je članak 10. primjenjiv ne samo na „informacije” ili „ideje” koje su blagonaklono prihvaćene ili se ne smatraju uvredljivima ili ne izazivaju nikakvu reakciju, nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju (vidi, na primjer, predmet *Kubli protiv Švicarske* (odl.), br. 50364/99, 21. veljače 2002.). Nadalje, sloboda izražavanja također se primjenjuje na odvjetnike i ne štiti samo bit izraženih ideja i informacija, nego i oblik u kojemu su prenesene (vidi, na primjer, predmete *Morice*

protiv Francuske [VV], br. 29369/10, odlomak 134., 23. travnja 2015.; *Kyprianou protiv Cipra* [VV], br. 73797/01, odlomak 174., ECHR 2005-XIII; *Mariapori protiv Finske*, br. 37751/07, odlomak 62., 6. srpnja 2010.; i *Amihalachioiae protiv Moldove*, br. 60115/00, odlomak 28., ECHR 2004-III).

52. Sud stoga smatra da je izricanje novčane kazne podnositelju zahtjeva zbog vrijedanja suda u ovome predmetu predstavljalo miješanje u njegovu slobodu izražavanja zajamčenu člankom 10. stavkom 1. Konvencije. Vlada to nije osporila (vidi prethodni odlomak 40.).

(B) Zakonitost i legitimni cilj

53. Sud u tom pogledu nalazi da je u ovome predmetu miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva bilo propisano zakonom, i to člankom 110. stavkom 1. Zakona o parničnom postupku (vidi prethodni odlomak 18.) te da se njime težilo ostvariti legitiman cilj održavanja autoriteta slobene vlasti u smislu članka 10. stavka 2. Konvencije.

54. Izraz „autoritet slobene vlasti“ osobito sadrži i pojam da sudovi jesu te da ih šira javnost prihvaća kao primjerene forume za utvrđivanje zakonskih prava i obveza i rješavanje sporova koji se na njih odnose, i nadalje, da šira javnost poštuje i ima povjerenje u sposobnost sudova da ispune tu funkciju (vidi naprijed citirani predmet *Morice*, odlomak 129.; i predmet *Sunday Times protiv Ujedinjene Kraljevine* (br. 1), 26. travnja 1979., odlomak 55., Serija A br. 30). Sudovi, koji su jamci pravde i imaju temeljnu ulogu u državi vladavine prava, trebaju uživati povjerenje javnosti kako bi bili uspješni u obavljanju svojih dužnosti. Stoga ih treba štititi od teških štetnih napada koji su u osnovi neutemeljeni, osobito s obzirom na činjenicu da sući koji su kritizirani podliježe dužnosti diskrecije koja ih sprječava da odgovore (vidi naprijed citirani predmet *Morice*, odlomak 128.).

(c) „Nužno u demokratskom društvu”

55. Sud mora utvrditi je li s obzirom na činjenice ovoga predmeta postignuta pravedna ravnoteža između, s jedne strane, potrebe da se zaštiti autoritet slobene vlasti i, s druge strane, zaštite slobode izražavanja podnositelja zahtjeva (vidi naprijed citirani predmet *Žugić*, odlomak 42.).

(i) Mjerodavna načela

56. Test „nužnosti u demokratskom društvu“ traži da Sud utvrdi je li miješanje kojemu se prigovara odgovaralo „snažno prisutnoj društvenoj potrebi“. Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene kad ocjenjuju postoji li takva potreba, ali ta sloboda procjene ide ruku pod ruku s europskim nadzorom, obuhvaćajući i zakonodavstvo i odluke koje ga primjenjuju, čak i one koje je donio neovisni sud. Sud je stoga ovlašten donijeti konačnu odluku o tome može li se „ograničenje“ pomiriti sa

slobodom izražavanja, kako je ona zaštićena člankom 10. (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Kyprianou*, odlomak 170., i predmet *Skałka protiv Poljske*, br. 43425/98, odlomak 33., 27. svibnja 2003.).

57. U izvršavanju svoje nadzorne nadležnosti Sud mora gledati na pobjijano miješanje u svjetlu predmeta u cjelini, uključujući i sadržaj primjedbi koje su dane protiv podnositelja zahtjeva i kontekst u kojem su dane. Osobito mora utvrditi je li miješanje o kojem je riječ „razmjerno legitimnom cilju koji se teži ostvariti“ i jesu li razlozi koje navode nacionalne vlasti kako bi ga opravdale „mjerodavni i dostačni“. Pri tome se Sud mora uvjeriti da su nacionalne vlasti primijenile standarde koji su u skladu s načelima sadržanima u članku 10. i, štoviše, da se ti standardi osnivaju na prihvatljivoj ocjeni mjerodavnih činjenica (vidi, na primjer, naprijed citirane predmete *Nikula*, odlomak 44., i *Skalka*, odlomak 35.). Pri procjeni razmjernosti miješanja, narav i težina izrečenih sankcija također su čimbenici koje treba uzeti u obzir (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Morice*, odlomak 175.).

58. Sud nadalje ponavlja da članak 10. ne jamči potpuno neograničenu slobodu izražavanja, te da izvršavanje te slobode nosi sa sobom „dužnosti i odgovornosti“ (vidi, na primjer, predmet *Europapress Holding d.o.o. protiv Hrvatske*, br. 25333/06, odlomak 58., 22. listopada 2009.). Kao što je navedeno u članku 10. stavku 2. ova je sloboda podložna iznimkama, koje međutim moraju biti strogo tumačene, a potreba za bilo kakvim ograničenjima mora biti uvjerljivo utvrđena (vidi, na primjer, naprijed citirane predmete *Kubli* i *Skalka*, odlomak 32.). Osobito, sloboda izražavanja stranaka u sudnici nije neograničena i određeni interesi, kao što je autoritet sudske vlasti, dovoljno su važni da opravdavaju ograničenja ove slobode (vidi predmet *Mariapori*, loc. cit.).

59. Sudovi, kao i sve ostale javne institucije, nisu imuni na kritiku i kontrolu (vidi naprijed citirani predmet *Skalka*, odlomak 34.). Stoga - osim u slučaju teških štetnih napada koji su u osnovi neutemeljeni - imajući na umu da su sudi dio temeljne institucije države, kao takvi mogu biti predmet osobne kritike unutar dopuštenih granica, a ne samo na teoretski i općenit način. Kada se djeluju u službenom svojstvu, mogu time biti podvrgnuti širim granicama prihvatljive kritike od običnih građana (vidi naprijed citirani predmet *Morice*, odlomak 131.).

60. Specifičan status odvjetnika daje im srednji položaj u provođenju pravde kao posrednika između javnosti i sudova. Oni stoga igraju ključnu ulogu u osiguravanju da sudovi uživaju povjerenje javnosti. Međutim, da bi pripadnici javnosti imali povjerenja u provođenje pravde moraju imati povjerenja u sposobnost pravne struke da osigura učinkovito zastupanje (vidi naprijed citirani predmet *Morice*, odlomak 132.). Ta posebna uloga odvjetnika, kao neovisnih stručnjaka, u provođenju pravde podrazumijeva niz dužnosti, osobito glede njihovog ponašanja. Iako su podložni ograničenjima njihovog profesionalnog ponašanja, koje mora biti diskretno,

iskreno i dostojanstveno, također uživaju isključiva prava i povlastice koje mogu biti različite ovisno o nadležnosti - među njima je u pravilu i odredena sloboda u vezi s tvrdnjama koje se koriste na sudu (*ibid.*, odlomak 133.).

61. Stoga je sloboda izražavanja odvjetnika povezana s neovisnošću pravne struke, što je ključno za učinkovito funkcioniranje poštenog pravosuđenja (*ibid.*, odlomak 135.). Odvjetnici su dužni revno braniti interes svojih klijenata, što znači da oni ponekad moraju odlučiti trebaju li ili ne trebaju prigovoriti ili se žaliti na postupanje suda (*ibid.*, odlomak 137.). Unatoč tome, njihova kritika ne smije prijeći određene granice. Osobito treba jasno razlikovati kritiku i uvredu. Ako je jedina namjera bilo kojeg oblika izražavanja uvrijediti sud, ili članove tog suda, odgovarajuća sankcija neće, u načelu, predstavljati povredu članka 10. Konvencije (vidi predmet *Skalča*, *loc. cit.*).

(ii) *Primjena prethodnih načela na ovaj predmet*

(a) *Status podnositelja zahtjeva kao odvjetnika i kontekst u kojem je dao svoje primjedbe*

62. Vraćajući se na činjenice ovog predmeta, Sud najprije primjećuje kako je podnositelj zahtjeva kritične primjedbe, koje je sudac pojedinac Općinskog suda u Vukovaru smatrao uvredljivim u odluci od 13. siječnja 2010., dao u kontekstu sudskog postupka; djelovao je kao odvjetnik, a njegove su primjedbe bile u određenom kontekstu povezanom s tim postupkom. Štoviše, primjedbe su prenesene u žalbi, pravnom sredstvu protiv odluke o mirovanju postupka koja je bila protivna interesima njegovog klijenta zbog odgađanja postupka za tri mjeseca (vidi članak 217. stavak 2. Zakona o parničnom postupku kako je citiran u prethodnom odlomku 18.). Drugim riječima, one su iznesene u forumu u kojem su se prava njegovog klijenta, naravno, snažno branila (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Ayhan Erdođan protiv Turske*, br. 39656/03, odlomci 28. i 29., 13. siječnja 2009.). Prema tome, primjedbe su bile ograničene na sudnicu, za razliku od kritiziranja suca izraženog, na primjer, u medijima (vidi prethodno citirane predmete *Nikula*, odlomak 52.; *Steur*, odlomak 41.; i *Ayhan Erdođan*, odlomak 29.). Suprotno Vladinoj tvrdnji (vidi prethodne odlomke 44.-45. i 47.), to nije bio otvoren i cjelokupni napad na autoritet sudske vlasti, već interna komunikacija između podnositelja zahtjeva kao odvjetnika i žalbenog suda, čega opća javnost nije bila svjesna (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Rodriguez Ravelo protiv Španjolske*, br. 48074/10, odlomak 48., 12. siječnja 2016.; prethodno citirani predmet *Skalča*, odlomak 40., te članak 150. Zakona o parničnom postupku kako je citiran u prethodnom odlomku 18.). Sud smatra da domaći sudovi, prilikom razmatranja predmeta, primjedbe podnositelja zahtjeva nisu stavili u kontekst i oblik u kojem su izražene (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Ayhan Erdođan*, odlomak 29.).

(β) Svrha primjedbi podnositelja zahtjeva

63. Sud također smatra da je teško prihvatići Vladinu tvrdnju kako je jedina svrha primjedbi podnositelja zahtjeva bila da se suca javno diskreditira (vidi prethodni odlomak 45.). Osobito, i suprotno Vladinoj tvrdnji (vidi prethodni odlomak 47.), podnositelj zahtjeva osporio je u žalbi protiv odluke o mirovanju postupka tu odluku upravo na temelju činjenice da nije ispunjen jedan od zakonskih uvjeta za utvrđivanje mirovanja postupka, odnosno da suprotna stranka nije tražila mirovanje postupka (vidi prethodni odlomak 10.).

64. Vlada je također tvrdila da takav prigovor nije imao izgleda za uspjeh, s obzirom na dokaznu snagu zapisnika s ročišta održanog 17. prosinca 2009. (vidi prethodni odlomak 43.), što je ukazivalo na to da je suprotna stranka doista tražila mirovanje postupka. Međutim, prema mišljenju Suda, male šanse za uspjeh ne mogu se tumačiti kao znak da je podnositelj zahtjeva podnio žalbu od 31. prosinca 2009. isključivo s namjerom vrijedanja dotičnog suca.

65. Što se tiče Vladine tvrdnje da primjedbe podnositelja zahtjeva, u svakom slučaju, nisu bile bitne niti potrebne, jer su se odnosile na način na koji je sudac do sada vodio postupak (vidi prethodni odlomak 42.), Sud smatra da je ih je podnositelj zahtjeva možda smatrao važnim kako bi potkrijepio svoju tvrdnju da je predmetni sudac utvrdio mirovanje postupka iako ga druga strana nije tražila da to učini.

(γ) Priroda primjedbi podnositelja zahtjeva

66. Štoviše, iako imaju snažan izričaj, Sud nije uvjeren da su primjedbe podnositelja zahtjeva - na temelju kojih su mu domaći sudovi izrekli novčanu kaznu zbog vrijedanja suda - bile uvredljive (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Amihalachioae*, odlomak 36.). Njegovi su komentari bili usmjereni na način na koji je sudac vodio postupak (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Kyprianou*, odlomak 179.) i stoga, unatoč suprotnim tvrdnjama Vlade (vidi prethodne odlomke 44.-47.), bili su strogo ograničeni na rad suca u predmetu njegovog klijenta, i odvojeni od kritika usmjerenih na njegove opće kvalitete, bilo u profesionalnom ili nekom drugom smislu. Posebice, primjedbe podnositelja zahtjeva ne mogu se usporediti s onima za koje su Sud ili bivša Komisija utvrdili da predstavljaju osobnu uvredu (vidi, na primjer: prethodno citirani predmet *Rodriguez Ravelo*, u kojem je podnositelj zahtjeva okružnom sucu pripisao postupanje vrijedno prijekora, poput namjerne odluke da iskrivi stvarnost, laganja bez okljevanja ili, nadalje, izdavanja neistinitog izvješća koje sadrži lažne i zlonamjerne informacije; predmet *Kincses protiv Mađarske*, br. 66232/10, 27. siječnja 2015., u kojem je odvjetnik doveo u pitanje stručnu ospozobljenost suca koji je vodio njegov predmet; predmet *Saday protiv Turske*, br. 32458/96, 30. ožujka 2006., u kojemu je okrivljenik opisao tursko sudstvo kao „mučitelje u sudskim odorama”;

prethodno citirani predmet *Skalčka*, u kojem je zastupnik izjavio da su „neodgovorni klaunovi” stavljeni u zatvorski odjel predmetnog suda, te nazvao neidentificiranog suca koji je odgovorio na njegov dopis „nevažnim kretenom”, „nekom budalom”, „ograničenim pojedincem”, te „izrazitim kretenom”; predmet *Mahler protiv Njemačke*, br. 29045/95, odluka Komisije od 14. siječnja 1998., nije uključena u izvješća, u kojem je branitelj tvrdio da je državni odvjetnik sastavio optužnicu „u stanju potpune alkoholiziranosti”; i predmet *W.R. protiv Austrije*, br. 26602/95, Odluka Komisije od 30. lipnja 1997. godine, nije uključena u izvješća, u kojoj je zastupnik opisao mišljenje suca kao „smiješno”).

(δ) *Ostali čimbenici*

67. Osim toga, Sud također ponavlja kako su pravičnost postupka i dodijeljena postupovna jamstva čimbenici koje treba uzeti u obzir prilikom ocjenjivanja razmjernosti miješanja u slobodu izražavanja zajamčenu člankom 10. (vidi, na primjer, naprijed citirani predmet *Kyprianou*, odlomak 171.). S tim u vezi, Sud ne može u potpunosti zanemariti činjenicu kako je odluku o izricanju novčane kazne podnositelju donio isti sudac koji se osjećao osobno uvrijeđenim primjedbama podnositelja zahtjeva.

68. Sud ne može, kako je predložila Vlada (vidi prethodni odlomak 48.), jednako tako potpuno ignorirati činjenicu da Hrvatska odvjetnička komora nije smatrala potrebnim pokrenuti stegovni postupak protiv podnositelja zahtjeva (vidi prethodno citirani predmet *Morice*, odlomak 173., i predmet *Mor protiv Francuske*, br. 28198/09, odlomak 60., 15. prosinca 2011., u kojem je Sud utvrdio povredu članka 10. Konvencije, te usporedi s prethodno citiranim predmetom *Kincses*, u kojem je podnositelj zahtjeva prigovorio ishodu takvog stegovnog postupka, a Sud nije utvrdio povredu tog članka).

(ε) *Zaključak*

69. Ti čimbenici (vidi prethodne odlomke 62.-68.) omogućuju Sudu da zaključi kako domaći sudovi nisu uspjeli postići pravu ravnotežu između potrebe da se zaštiti autoritet slobene vlasti i potrebe da se zaštiti sloboda izražavanja podnositelja zahtjeva. Slijedi da nije bilo „snažno prisutne društvene potrebe” da se ograniči slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva, te da nacionalna tijela nisu dala „mjerodavna i dosta” obrazloženja kako bi opravdala takvo ograničenje. Budući da podnositelj zahtjeva nije prešao granice prihvatljive kritike u smislu članka 10. Konvencije, miješanje o kojem je riječ ne može se smatrati „nužnim u demokratskom društvu”.

70. Zbog ovog je utvrđenja nepotrebno da Sud nastavi s ispitivanjem je li iznos novčane kazne u predmetu podnositelja zahtjeva bio razmjeran cilju kojem se teži (vidi prethodni odlomak 57.).

71. Sukladno navedenom, u ovom je predmetu došlo do povrede članka 10. Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

72. Sud primjećuje da je u prethodnim odlomcima 30.-32. podnositelj zahtjeva tvrdio da mu je Ustavni sud Republike Hrvatske uskratio postupovnu zaštitu slobode izražavanja, jer je odbio ispitati osnovanost njegove ustavne tužbe (i zbog toga što ni drugostupanjski sud nije ispitao razmjernost miješanja u njegovu slobodu izražavanja).

73. U mjeri u kojoj se navedene tvrdnje mogu shvatiti kao podnošenje prigovora temeljem članka 13. Konvencije, Sud primjećuje kako mu je odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske kojom se ustavna tužba podnositelja zahtjeva odbija kao nedopuštena dostavljena 11. veljače 2011., dok je on prvi put iznio navedene tvrdnje 16. ožujka 2015. u svojem odgovoru na očitovanje Vlade, to jest, više od šest mjeseci kasnije.

74. Slijedi da je njegov prigovor nedopušten temeljem članka 35. stavka 1. Konvencije zbog nepoštivanja pravila o šest mjeseci, te mora biti odbačen sukladno članku 35. stavku 4.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

75. Člankom 41. Konvencije propisano je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

76. Podnositelj zahtjeva potraživao je 1.500 hrvatskih kuna (HRK)³ na ime imovinske štete, što odgovara novčanoj kazni koju mu je naloženo platiti zbog vrijedanja suda (vidi prethodni odlomak 11.). Također je potraživao 2.000 eura (EUR) na ime neimovinske štete.

77. Vlada je osporila zahtjev za naknadu neimovinske štete.

78. Sud je utvrdio da je izricanje novčane kazne podnositelju zahtjeva zbog vrijedanja suda povrijedilo članak 10. Konvencije. Stoga postoji dostatna uzročno-posljedična veza između navodne imovinske štete i utvrđene povrede. Sud stoga prihvata podnositeljev zahtjev za naknadu imovinske štete u iznosu novčane kazne. Sukladno navedenom, dosuđuje mu 205 EUR s toga naslova - jednakovrijedno iznosu koji podnositelj zahtjeva potražuje - uvećano za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

79. Što se tiče neimovinske štete, Sud smatra da utvrđenje povrede samo po sebi predstavlja dovoljnu pravičnu naknadu u ovim okolnostima.

³ Otpriklike 205 EUR u to vrijeme (vidi prethodnu bilješku 1.).

B. Troškovi i izdaci

80. Podnositelj zahtjeva također je potraživao 6.403,13 HRK na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 9.975 HRK na ime troškova i izdataka nastalih pred ovim Sudom. Osim troškova prevođenja u iznosu od 500 HRK i poštanskih i drugih administrativnih troškova u iznosu od 100 HRK, traženi iznosi sastojali su se od nagrada za rad odvjetnika izračunatih na osnovu važeće Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Narodne novine”, br. 142/12, s naknadnim izmjenama i dopunama).

81. Vlada je osporila te tvrdnje tvrdeći, između ostalog, da je podnositelj zahtjeva zastupao sam sebe u postupku pred domaćim sudovima i pred Sudom, te stoga nije mogao imati nikakve troškove zastupanja.

82. Prema sudskej praksi Suda podnositelj ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumno glede iznosa.

83. Sud prihvata Vladinu tvrdnju (vidi prethodni odlomak 71.) da, zbog toga što je zastupao sam sebe, kako u domaćem tako i u postupku u Strasbourg, podnositelj zahtjeva nema pravo na nikakve troškove u tom pogledu. Što se tiče troškova prevođenja (vidi prethodni odlomak 80.), Sud primjećuje kako podnositelj zahtjeva nije ispunio zahtjeve navedene u Pravilu 60. stavku 2. Poslovnika Suda zbog toga što nije priložio sve relevantne popratne dokumente uz taj zahtjev kako bi dokazao da je doista imao navedene troškove. Sud stoga odbija podnositeljev zahtjev za naknadu troškova i izdataka u dijelu koji se odnosi na nagrade za rad odvjetnika i troškove prevođenja.

84. S druge strane, podnositelju zahtjeva dosuđuje iznos od 13 EUR za poštanske i druge administrativne troškove nastale u postupku pred Sudom (vidi prethodni odlomak 80.).

C. Zatezne kamate

85. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 10. Konvencije;

3. *Presuđuje* da utvrđivanje povrede samo po sebi predstavlja pravičnu naknadu za neimovinsku štetu koju je pretrpio podnositelj zahtjeva;
4. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 205 EUR (dvjesto pet eura) uvećanih za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na ime imovinske štete;
 - (ii) 13 EUR (trinaest eura) uvećanih za sve poreze koje bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena;
5. *Odbija* preostali dio podnositeljeva zahtjeva za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanim obliku 28. lipnja 2016. sukladno Pravilu 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Stanley Naismith
Tajnik

Işıl Karakaş
Predsjednica

Prijevod, lekturu i pravnu redakturu napravila prevoditeljska agencija „Ciklopea“ d.o.o. Zagreb. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava nije odgovoran za točnost prijevoda i sadržaja.